

KOLUMNĘ DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW
WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ W KATOWICACH

KOLUMNĘ DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW
WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ W KATOWICACH

ODBUDOWA ZNISZCZONYCH EKOSYSTEMÓW

Rezerwat Jeleniak-Mikuliny

Łąki w rezerwacie Łęczok

Rezerwat Góra Zborów

Lata 2021-2030 są decyzją ONZ dekadą renaturyzacji ekosystemów – przywracania i odtwarzania w naturze tego, co zostało już, lub może być wkrótce – utracone. Działania katowickiej RDOŚ świetnie się w ten cel wpisują.

Odbudowa zniszczonych ekosystemów może przebiegać na wiele sposobów. Ochrona ścisła (bierna), polega na nieingerowaniu w naturalne procesy i zabezpieczaniu ekosystemów przed wpływami zewnętrznymi. W Polsce ochrona ścisła dotyczy części terenów rezerwatów przyrody i parków narodowych oraz niektórych gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

Ochrona czynna dopuszcza wykonywanie w razie potrzeby zabiegów ochronnych, które ingerują w naturalne procesy. Mogą one mieć na celu utrzymanie istniejącego stanu (np. poprzez coroczne koszenie łąk wilgotnych), przywrócenie warunków siedliskowych (np. przez podwyższenie poziomu wód gruntowych) lub zmianę istniejących warunków (np. przebudowę drzewostanów, prowadzoną najczęściej przez leśników).

OCHRONA TERENÓW OTWARTYCH

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach od wielu lat prowadzi szereg zabiegów mających na celu odtworzenie i utrzymanie terenów otwartych.

Świetnym przykładem takich działań są zabiegi zapobiegające zarastaniu muraw kserotermicznych i naskalnych w rezerwacie przyrody Góra Zborów. W ubiegłym roku prace polegały w głównej mierze na usunięciu z prawie 2 ha powierzchni form inwazyjnych, konkurencyjnych dla roślin tworzących murawy drzew i krzewów.

Pozostawiono jedynie okazy jałowca, irgi oraz drzew o charakterze reliktowym.

Murawy kserotermiczne to unikatowe, ciepłolubne zbiorowiska roślinne, występujące w miejscach o dużym nasłonecznieniu, utrzymujące się dzięki działalności pasterskiej. Murawy te zostały uznawane za jedno z najbogatszych pod względem florystycznym siedlisk roślinnych w Polsce. Zaniechanie wypasu owiec i regularnego koszenia łąk powoduje, że te zbiorowiska zanikają powoli przekształcając się w las.

W bieżącym roku planujemy kontynuowanie tych zabiegów w oparciu o wypas zwierząt gospodarskich, wycinkę drzew i krzewów oraz eliminację gatunków inwazyjnych (tj. trzcinnik i orlica) na kolejnych powierzchniach w rezerwacie (do 6 ha).

WILGOTNE ŁĄKI

Nie tylko murawy kserotermiczne wymagają podejmowania działań zapobiegających ich zarastaniu. Podobnych działań wymagają również łąki bardziej wilgotne, jak te w rezerwacie Łęczok na południowym zachodzie województwa.

Są to niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, stanowiące przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Stawy Łęczok. Łąkę porastają takie gatunki roślin jak storczyk szerokolistny i zimowit jesienny. Jest to także siedlisko rzadkiego motyla modraszka telejusa. Obecność tego motyla determinuje ściśle określoną metodykę koszenia łąk uwzględniającą jego biologię. W bieżącym roku zaplanowano kontynuację zabiegów, zapewniającą utrzymanie efektu działań z lat ubiegłych.

SIEDLISKA LEŚNE

Od wielu lat prowadzimy również działania na rzecz zachowania rezerwatów cisowych. Należą do nich rezerwaty Cisy w Łebkach i Cisy nad Liswartą w Nadleśnictwie Hebry oraz Cisy Przybynowskie w Nadleśnictwie Złoty Potok.

Przez to, że cis pospolity jest gatunkiem zagrożonym, znikającym z polskich lasów, szczególnie ważna jest ich ochrona w naturalnych stanowiskach. Cisy rosną wolno i często zdarza się, że są one wypierane przez inne gatunki. Aby mogły rosnąć, potrzebują dostępu do światła, co w warunkach bujnego runa leśnego jest mocno utrudnione. Koszenie wykonuje się więc ręcznie, bez użycia kosi spalinowej, tak by nie spowodować uszkodzenia cisów.

W poprzednich latach na zlecenie RDOŚ wykonane zostały również prace polegające na groźeniu miejsc, w których naturalnie pojawiają się młode cisy, wyjątkowo narażone na zniszczenie wskutek zgryzania i zadeptywania przez zwierzęta leśne.

Podobne ogrodzenie powstało również w rezerwacie Hubert, Nadleśnictwo Rudziniec, co ma powstrzymać zwierzęcą leśną przed zgryzaniem młodych drzewek jodłowych.

RATOWANIE REZERWATU PRZEZ WYSCHNIĘCIEM

Przykładem działań na rzecz przywrócenia warunków siedliskowych na terenie objętym ochroną są prace ratunkowe w rezerwacie Jeleniak-Mikuliny, zlecone przez Nadleśnictwo Koszęcin. Wskutek uszkodzenia urządzeń hydrotechnicznych przez wiosen-

ne wody wezbraniowe, stawom położonym na terenie rezerwatu groziło całkowite wyschnięcie i w konsekwencji – utrata wartości, dla których ochrony rezerwat został utworzony.

Prace polegają na odbudowie grobli i budowie nowego mnicha – urządzenia do spiętrzania wody. Działania te pozwolą zachować rezerwat w jego pierwotnym stanie, a nawet więcej – stworzą warunki do zwiększenia różnorodności biologicznej rezerwatu.

PODSUMOWANIE

To tylko niektóre z działań podejmowanych przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Katowicach na rzecz renaturyzacji ekosystemów. Każde z nich przyczynia się do zachowania zagrożonych zanikiem siedlisk chronionych gatunków. Ich zachowanie jest szczególnie istotne, dla samej przyrody, dla nas ludzi żyjących dziś i dla przyszłych pokoleń

ŁUKASZ ZYCH
Rzecznik prasowy RDOŚ w Katowicach
Fot: RDOŚ w Katowicach

ZA TREŚCI ZAWARTE W PUBLIKACJI
DOFINANSOWANEJ ZE ŚRODKÓW
WFOŚiGW W KATOWICACH
ODPOWIEDZIALNOŚĆ PONOSI REDAKCJA.